

Best Vent avslutningsseminar

Erfaringer og resultater utfra
fra Undervisningsbygg ståsted

Tore Fredriksen
Eiendomsdirektør

Et skolebygg å være stolt av

Vi er Oslos største eiendomsforvalter

1,5 millioner kvadratmeter

172 skoler

744 bygninger

83 000 elever og 12 000 ansatte
bruker våre lokaler daglig.

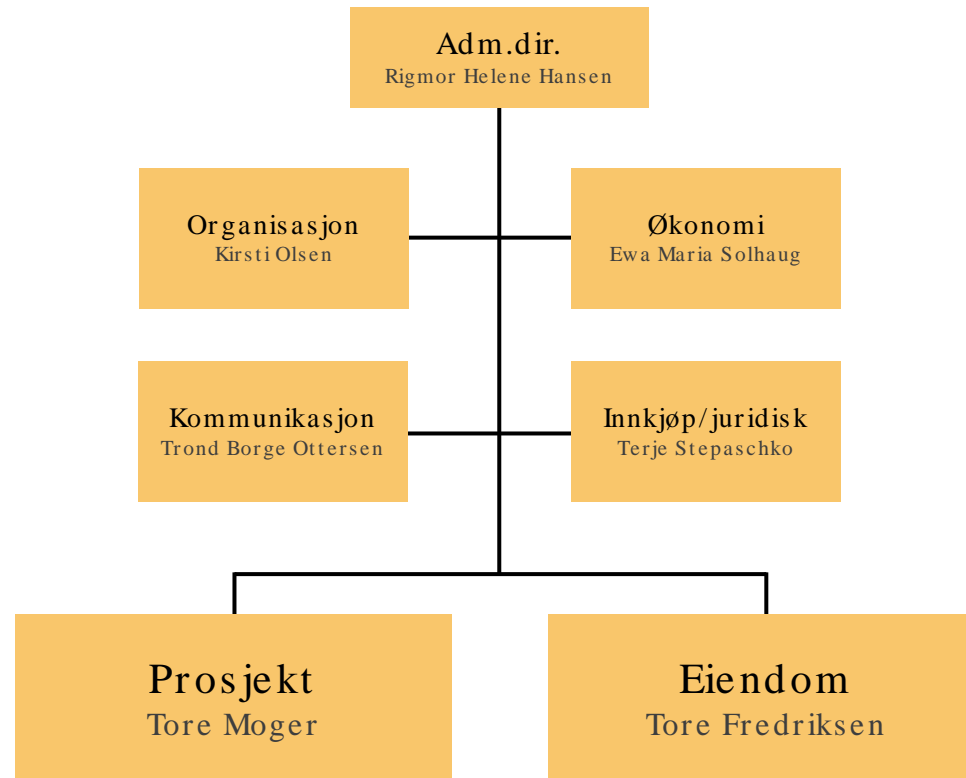

Holmlia skole

Voldsløkka skole

Vi har korte beslutningsveier og tett samarbeid

Vi er fremtidsrettede og ambisiøse

- ▶ Vi utvikler og forvalter bærekraftige skolebygg.
- Vi tar ansvar for sikkerhet og seriøsitet.
- Vi utvikler vår kompetanse for fremtiden.

Hvorfor Best Vent?

UBF har bidratt med finansiering, ressurser og skolebygg i gjennomføringen av BestVent – hvorfor?

- Entydig krav og forventninger?
(TEK, Arbeidsmiljøloven, SKOK)
- Godt inneklima gir godt læringsmiljø
- Bærekraft og redusert energibruk i bygg
- **Har vi nok kunnskap / er våre krav og løsninger kunnskapsbasert?**

Utfordringsbilde teknologi

- ▶ Plusshus / Nullutslippshus utfordrer dagens krav og løsninger
- ▶ Driftserfaringer og ustabil drift spesielt knyttet til DCV anlegg.

Plusshus / Nullutslippshus

Utfordrer dagens krav og løsninger

- ▶ Samtidighet / kapasitetsreserver
- ▶ Varmegjenvinner
- ▶ Behovsstyrt ventilasjon min og maks luftmengeder
- ▶ Energiproduksjon
- ▶ Energilagring

Erfarings og løsninger Ventilasjon

- ♦ Bygger inn en overkapasitet i anleggene på 15%
- ♦ Komplekse anlegg med VAV løsninger som ofte ikke fungerer
- ♦ Manglende innregulering og funksjonstesting
- ♦ Komponenter med manglende robusthet og kort levetid.

Utfordringsbilde -bruk og brukere

- ▶ Inntil 50% av arealene står ledige til enhver tid.
- ▶ Mye forurensninger fra brukere, lukt, fukt og støv.
- ▶ Oppbevaring av tøy og materiell i bruksarealer.
- ▶ Målinger viser en fortetting og økt belastning på inntil 30% økt elevtall på relativt kort tid.
- ▶ Økt behov for tilpasninger og ombygninger på selv relativt nye skoleanlegg – fleksibilitet.
- ▶ Fleksible læringsarenaer medfører at sekundære arealer tas i bruk til undervisningsformål.

Hvorfor Best Vent?

1. Hva er riktig grunnventilasjonsnivå?
2. Finne robuste DCV-strategier
3. Omforent regelverk og praksis
4. Etablere verktøy
5. Gi anbefaling om ekstra ventilering i tidlig avgassingfase?

Ambisiøs inneklima-forskning

Publisert 19. september 2016

Store ressurser er lagt inn i forskningsprosjektet BEST VENT, som i løpet av fire års forskning skal finne de beste ventilasjonsstrategiene for godt inneklima med riktig energibruk.

Kjerneteamet i BEST VENT: Fra venstre: Knut Inge Fostervold fra psykologisk institutt ved UiO, Kari Thunshelle, Mads Mysen og Sverre Holøs ved Sintef. (Foto: Synnøve Prytz Berset)

Prosjektinformasjon

Prosjektnavn:
BEST VENT

Prosjektvarighet:
01.01.2016 - 31.12.2019

Prosjektleder:
Steinar Mads Mysen

Kari Thunshelle
Seniorforsker
Telefon: 977 47 597
E-post: Kari.Thunshelle@sintef.no

Resultater Best Vent

Økt kunnskapstilfang – ventilasjon og inneklima

- ▶ Forurensninger i uteluften og filterløsninger
- ▶ Luftfuktighet og oppfattet luftkvalitet
- ▶ Pubertetsduft og opplevd luftkvalitet – ventilasjonsmengde og styringsstrategi
- ▶ DCV og anbefalte styringsstrategier
- ▶ Dimensjoneringskriterier og verktøy for spjeld
- ▶ Tepper og opplevd luftkvalitet
- ▶ Organiske gasser og partikler i inneluften ved ulik bruk og styringsstrategier

Resultater - Endrede krav, løsninger og rutiner for UBF

- ▶ Etablert rutiner for ventilering av nye bygg – døgnkontinuerlig drift i 6 mnd kontra 12 mnd
- ▶ Utarbeidet veileder for behov styrt ventilasjon i skolebygg.
- ▶ Etablert kontroll av DCV-anlegg
- ▶ Gjennomfører piloter med min luftmengde 3,6 m³/m²h
- ▶ Gjennomfører piloter på mer bruk av roterende gjenvinnere

Hovedpunkter

- ▶ Mål og dokumentasjon
- ▶ Hvordan prosjektere et DCV-anlegg
- ▶ Hvordan montasjen utføres
- ▶ Sluttfase

Veileder for behovsstyrt ventilasjon i skoleanlegg

Prosjektering og utførelse

Versjon 1.0

31. mars 2016

Rapport

Jeriko skole (tillbygg 2018) – kontroll av ventilasjon

Forfattere: Jamil Hoyat
Oslo, den 17.08.18

Rapport

Manglerud skole – Fase 2 – kontroll av ventilasjon

Forfatter: Eivind Bryne Retterstøl
Oslo, den 29.06.17

Rapport

Prinsdal skole – kontroll av ventilasjon

Forfatter: Eivind Bryne Retterstøl
Oslo, den 04.10.19

Rapport

Jeriko skole, bygg 1 – kontroll av behovsstyrt ventilasjon

Forfatter: Ole-Hugo Sandsnes Vik
Oslo, den 11.06.19

 UNDERSVINGSBYGG
Et skolebygg å være stolt av!

 UNDERSVINGSBYGG
Et skolebygg å være stolt av!

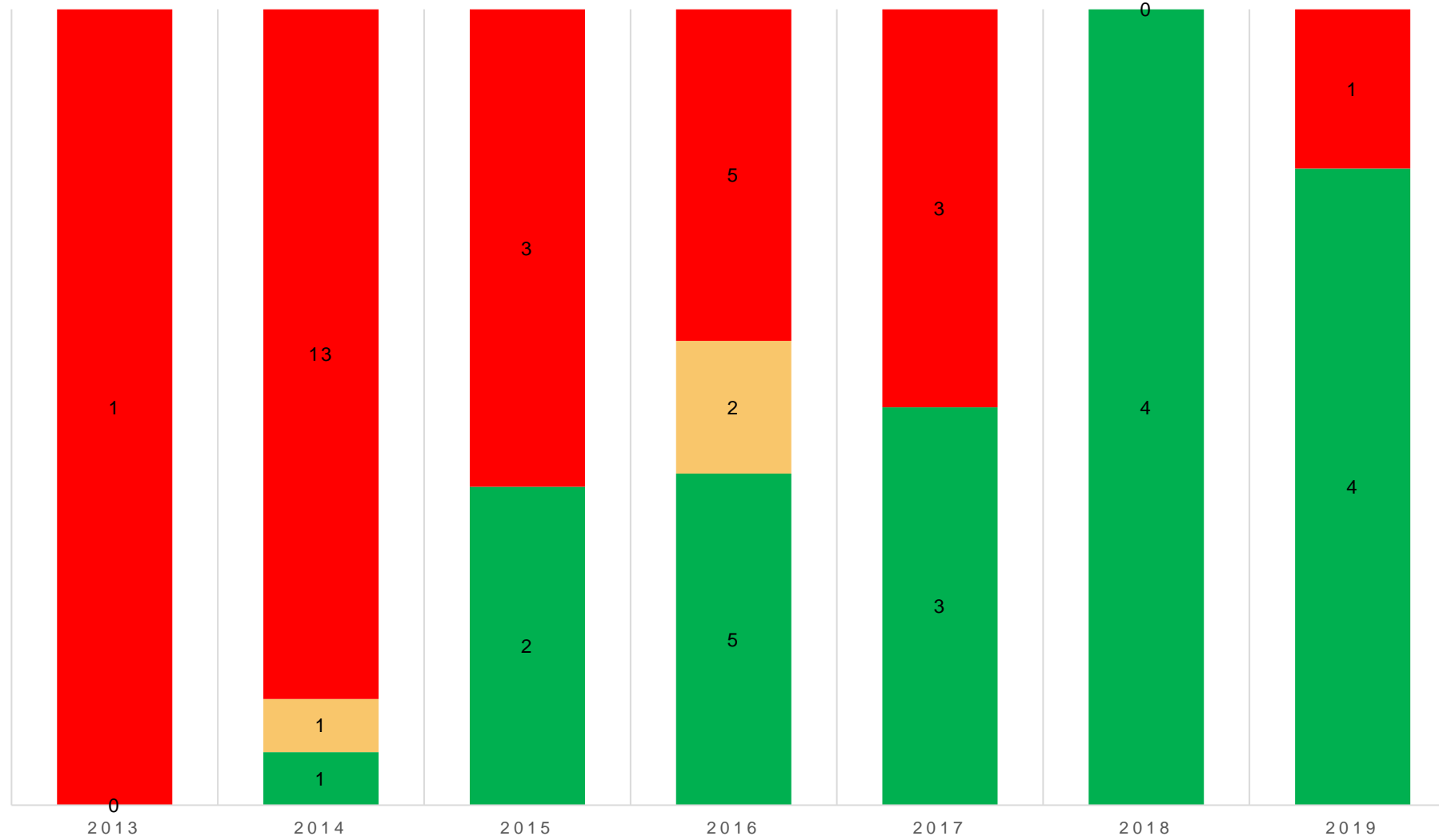
 UNDERSVINGSBYGG
Et skolebygg å være stolt av!

 UNDERSVINGSBYGG
Et skolebygg å være stolt av!

RESULTAT UTVIKLING

■ Godkjent ■ Godkjent ettergjentatt kontroll ■ Ikke godkjent

Korte rettstrekk

- ▶ Medfører dårlige målepunkter
- ▶ Kanskje ikke vært RIVs fokus?
- ▶ .... Begynner å bli bedre. Virker som at fokuset hos RIV og ent bedres

Feil programmert V_{min} og V_{max}

- ▶ Ikke samsvar mellom programmert V_{min} og V_{max} med prosjekterte verdier
- ▶ For dårlig egenkontroll
- ▶ Endring av k-faktor – bør unngås

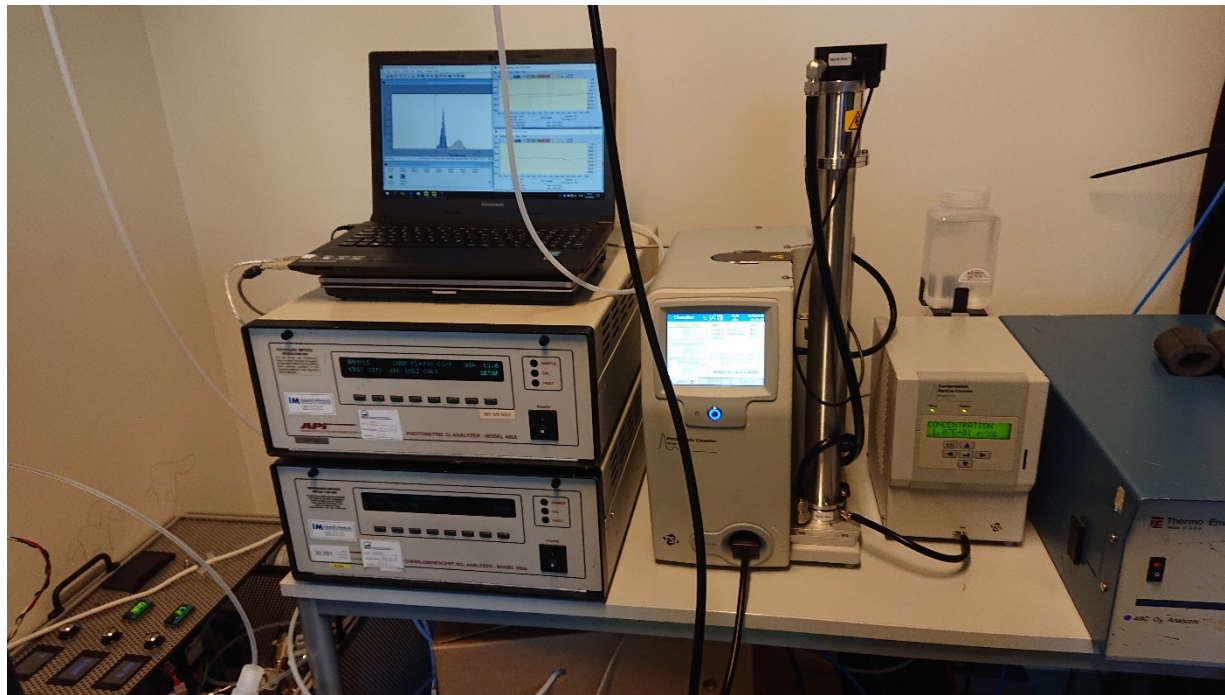
TIPS til RIV

- ▶ Velg korrekt spjeld
- ▶ Lik hastighet i systemet
- ▶ 5 x D rettstrekk
- ▶ Sensorplassing og tilstrekkelig antall
- ▶ Tenk drift og vedlikehold

Erfaringer fra feltlab

Samarbeidsrom brukt til instrumentpark

TAKK FOR OPPMERKS OMHETEN!

Se nyttig veiledere på skok.no